

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз ОК 21/2022
21.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Мирољуба Томића, Татјане Вуковић, Биљане Синановић и Милене Рашић, чланова већа, са саветником Весном Веселиновић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Мила Ђурашковића и др, због продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. Кривичног законика, одлучујући о захтевима за заштиту законитости браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвоката Зорана Атељевића; браниоца окривљених Дејана Јевтића и Бора Јелића – адвоката Југослава Тинтора; браниоца окривљеног Бранислава Јовановића – адвоката Мирослава Тодоровића; браниоца окривљеног Срђана Филиповића – адвоката Младена Васића и бранилаца окривљене Љиљане Костић – адвоката Владана Вукчевића, адвоката Александра Ђорђевића и адвоката Марка Поповића, поднетим против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По₁ бр. 130/17 од 08.03.2019. године и Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1-По1 30/19 од 24.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 21.10.2022. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви за заштиту законитости поднети против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По₁ бр. 130/17 од 08.03.2019. године и Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1-По1 30/19 од 24.12.2021. године и то: бранилаца окривљене Љиљане Костић – адвоката Владана Вукчевића, адвоката Александра Ђорђевића и адвоката Марка Поповића и браниоца окривљеног Срђана Филиповића – адвоката Младена Васића у целости, а захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Мила Ђурашковића – адвоката Зорана Атељевића у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 1), 4) и 9) и члана 439. тачка 1) и 2) Законика о кривичном поступку, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Риста Ристића – адвоката Зорана Атељевића у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 1) и 9) и члана 439. тачка 1) и 2) Законика о кривичном поступку, браниоца окривљених Бора Јелића и Дејана Јевтића – адвоката Југослава Тинтора у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 1) и 9) Законика о кривичном поступку и браниоца окривљеног Бранислава Јовановића – адвоката Мирослава Тодоровића у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 9) и 10) и члана 439. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се захтеви за заштиту законитости бранилаца

окривљених Риста Ристића и Мила Ђурашковића – адвоката Зорана Атељевића, окривљених Бора Јелића и Дејана Јевтића – адвоката Југослава Гинтора и окривљеног Бранислава Јовановића – адвоката Мирослава Тодоровића, у преосталом делу **ОДБАЦУЈУ**.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По₁ бр. 130/17 од 08.03.2019. године, ставом I изреке, окривљени Мило Ђурашковић, Ристо Ристић, Дејан Јевтић, Боро Јелић, Бранислав Јовановић, Љиљана Костић и Срђан Филиповић оглашени су кривим због извршења продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 227. став 3. у вези става 1. КЗ у вези члана 33. и 61. КЗ. Ставом II изреке окривљени Мирослав Мишковић, Марко Мишковић, Живојин Петровић и Јадранка Бардић оглашени су кривим, и то окривљени Марко Мишковић због извршења кривичног дела пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ, окривљени Мирослав Мишковић, Живојин Петровић и Јадранка Бардић због извршења по једног кривичног дела пореска утаја у помагању из члана 229. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. КЗ. Ставом III изреке, окривљени Мило Ђурашковић оглашен је кривим због извршења кривичног дела пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ.

Окривљеном Милу Ђурашковићу претходно су утврђене појединачне казне затвора и то за кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ казна затвора у трајању од 3 године, а за кривично дело пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ казна затвора у трајању од 2 године и новчана казна у износу од 6.000.000,00 динара, те је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 4 године и 3 месеца и новчану казну у износу од 6.000.000,00 динара, с тим што му је у јединствену казну затвора урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 18.04.2012. године, време проведено на мери забрана напуштања стана од 18.04.2012. године до 01.11.2012. године, време проведено у притвору од 12.12.2012. године до 11.09.2013. године, као и време проведено на мери забрана напуштања стана уз примену електронског надзора од 11.09.2013. године до 05.02.2014. године. Окривљени Мило Ђурашковић је обавезан да новчану казну која му је изречена том пресудом плати у року од 3 месеца од дана правноснажности пресуде, с тим да уколико окривљени не плати наведену новчану казну у одређеном року, суд ће исту заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, а која казна не може бити дужа од 1 године. Окривљени Мило Ђурашковић је обавезан и да на име прибављене имовинске користи, а по основу неизмирене пореске обавезе на капитални добитак физичког лица, уплати у буџет Републике Србије износ од 142.816.328,21 динар у року од 30 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења. У односу на овог окривљеног одлучено је и о трошковима кривичног поступка, а како је то ближе опредељено у изреци пресуде.

Окривљени Дејан Јевтић осуђен је на казну затвора у трајању од 2 године у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године и од 12.12.2012. године до 18.01.2013. године.

Окривљени Ристо Ристић осуђен је на казну затвора у трајању од 3 године у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године и од 12.12.2012. године до 11.01.2013. године.

Окривљени Боро Јелић осуђен је на казну затвора у трајању од 2 године у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године.

Окривљени Бранислав Јовановић осуђен је на казну затвора у трајању од 2 године у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године.

Окривљена Љиљана Костић осуђена је на казну затвора у трајању од 2 године у коју јој је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године.

Окривљени Срђан Филиповић осуђен је на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године.

Окривљени Мило Ђурашковић, Дејан Јевтић, Ристо Ристић, Боро Јелић, Бранислав Јовановић, Љиљана Костић и Срђан Филиповић обавезани су да солидарно на име накнаде причињене штете плате привредном друштву „ФАМ“ АД Крушевац износ од 2.881.738.002,44 динара у року од 3 месеца од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

За износ имовинског захтева који су оштећени истакли, преко досуђеног износа „Фабрика мазива – ФАМ“ из Крушевца упућена је на парнични поступак.

На основу члана 262. у вези члана 261. став 1. и став 2. ЗКП, окривљени Мило Ђурашковић, Дејан Јевтић, Ристо Ристић, Боро Јелић, Бранислав Јовановић, Љиљана Костић и Срђан Филиповић обавезани су да плате трошкове кривичног поступка, чија ће висина бити одређена накнадно посебним решењем.

Окривљени Мирослав Мишковић је осуђен на казну затвора у трајању од 2 године и 6 месеци у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.12.2012. године до 23.07.2013. године и новчану казну у износу од 8.000.000,00 динара, коју је дужан да плати у року од 3 месеца од дана правноснажности пресуде, а уколико исту не плати у остављеном року, суд ће је заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна не може бити дужа од 1 године;

Окривљени Марко Мишковић је осуђен на казну затвора у трајању од 1 године коју ће издржавати у просторијама у којима има пријављено боравиште у Београду, улица ..., уз примену електронског надзора, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.12.2012. године до 03.04.2013. године и на мери забрана напуштања

стана уз електронски надзор од 03.04.2013. године до 07.10.2013. године. Истовремено је забрањено окривљеном да напушта просторије у којима има пријављено боравиште, осим у случајевима прописаним Законом који уређује извршење кривичних санкција и упозорен је да, уколико једном у трајању преко шест часова или два пута у трајању до шест часова самовољно напусти просторије у којима борави, да ће суд одредити да остатак казне издржи у заводу за извршење казне затвора. Контролисање извршења изречене казне затвора применом електронског надзора уређајем за лоцирање окривљеног, обавиће Управа за извршење кривичних санкција Министарства правде РС, и на новчану казну у износу од 8.000.000,00 динара, коју је дужан да плати у року од 3 месеца од дана правноснажности пресуде, а уколико исту не плати у остављеном року, суд ће је заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна не може бити дужа од 1 године;

Окривљени Живојин Петровић је осуђен на казну затвора у трајњу од 8 месеци коју ће издржавати у просторијама у којима има пријављено пребивалиште у Београду, улица ..., уз примену електронског надзора. Истовремено је забрањено окривљеном да напушта просторије у којима има пријављено боравиште, осим у случајевима прописаним Законом који уређује извршење кривичних санкција и упозорен је да, уколико једном у трајњу преко шест часова или два пута у трајању до шест часова самовољно напусти просторије у којима борави, да ће суд одредити да остатак казне издржи у заводу за извршење казне затвора. Контролисање извршења изречене казне затвора применом електронског надзора уређајем за лоцирање окривљеног, обавиће Управа за извршење кривичних санкција Министарства правде РС, и на новчану казну у износу од 500.000,00 динара, коју је дужан да плати у року од 3 месеца од дана правноснажности пресуде, а уколико исту не плати у остављеном року, суд ће је заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна не може бити дужа од 6 месеци;

Окривљена Јадранка Бардић је осуђена на казну затвора у трајању од 6 месеци коју ће издржавати у просторијама у којима има пријављено пребивалиште у Београду, улица ... уз примену електронског надзора. Истовремено је забрањено окривљеној да напушта просторије у којима има пријављено боравиште, осим у случајевима прописаним Законом који уређује извршење кривичних санкција и упозорена је да, уколико једном у трајњу преко шест часова или два пута у трајању до шест часова самовољно напусти просторије у којима борави, да ће суд одредити да остатак казне издржи у заводу за извршење казне затвора. Контролисање извршења изречене казне затвора применом електронског надзора уређајем за лоцирање окривљеног, обавиће Управа за извршење кривичних санкција Министарства правде РС, и на новчану казну у износу од 250.000,00 динара, коју је дужна да плати у року од 3 месеца од дана правноснажности пресуде, а уколико исту не плати у остављеном року, суд ће је заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна не може бити дужа од 6 месеци.

У односу на ове окривљене, одлучено је и о трошковима кривичног поступка, а у односу на окривљеног Марка Мишковића одлучено је и у смислу члана 91. и 92. КЗ и исти је обавезан да на име прибављене имовинске користи плати одређени новчани износ, буџету Републике Србије, а како је то ближе опредељено у изреци.

Пресудом Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1-По1 30/19 од 24.12.2021. године у ставу I изреке, делимично су усвојене жалбе браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвоката Зорана Атељевића, браниоца окривљеног Дејана Јевтића – адвоката Југослава Тинотра, окривљеног Бора Јелића и његовог браниоца - адвоката Југослава Тинтора, окривљеног Бранислава Јовановића и његових бранилаца – адвоката Горана Доловића и адвоката Мирослава Тодоровића, окривљене Љиљане Костић и њених бранилаца – адвоката Владана Вукчевића, адвоката Александра Ђорђевића и адвоката Марка Поповића, окривљеног Срђана Филиповића и његовог браниоца – адвоката Младена Васића, те је пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По1 бр. 130/17 од 08.03.2019. године преиначена у ставу I изреке и то у погледу чињеничног описа дела и одлуке о казни, тако што је Апелациони суд у Београду, Посебно одељење: окривљеног Мила Ђурашковића, окривљеног Дејана Јевтића, окривљеног Риста Ристића, окривљеног Бора Јелића, окривљеног Бранислава Јовановића, окривљену Љиљану Костић и окривљеног Срђана Филиповића огласио кривим због извршења продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ и осудио и то:

- окривљеног Мила Ђурашковића на казну затвора у трајању од 3 године, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 18.04.2012. године, време проведено на мери забрана напуштања стана од 18.04.2012. године до 01.11.2012. године, време проведено у притвору од 12.12.2012. године до 11.09.2013. године, као и време проведено на мери забрана напуштања стана уз примену електронског надзора од 11.09.2013. године до 05.02.2014. године;

- окривљеног Дејана Јевтића на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године, као и време проведено у притвору од 12.12.2012. године до 18.01.2013. године;

- окривљеног Ристу Ристића на казну затвора у трајању од 2 године, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године и време проведено у притвору од 12.12.2012. године до 11.01.2013. године;

- окривљеног Бору Јелића на казну затвора у трајању од 1 године и 6 месеци, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године;

- окривљеног Бранислава Јовановића на казну затвора у трајању од 1 године, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године;

- окривљену Љиљану Костић на казну затвора у трајању од 1 године и 8 месеци, у коју јој је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године;

- окривљеног Срђана Филиповића на казну затвора у трајању од 1 године, у коју му је урачунато време проведено у притвору од 12.05.2011. године до 05.03.2012. године.

У односу на окривљеног Бранислава Јовановића и окривљеног Срђана Филиповића, који су осуђени на казне затвора у трајању од 1 године, Апелациони суд је одредио да ће се наведене казне извршити на тај начин што окривљени не смеју напуштати просторије у којима станују, уз примену мера електронског надзора, осим у

случајевима прописаним Законом који уређује извршење кривичних санкција, а уколико окривљени једном утрајању преко шест часова или два пута у трајању до шест часова самовољно напусте просторије у којима станују, суд ће одредити да остатак казне затвора издржавају у Заводу за извршење казне затвора.

У ставу I изреке пресуде одлучено је и о одузимању имовинске користи прибављене извршењем кривичног дела у односу на окривљеног Мила Ђурашковића, о имовинскоправном захтеву оштећеног Привредног друштва „ФАМ“ АД Крушевац, као и о трошковима кривичног поступка, а како је то ближе опредељено у изреци. У преосталом делу наведене жалбе, којима се првостепена пресуда оспорава у погледу кривичног дела из става I изреке одбијене су као неосноване.

У ставу II изреке другостепене пресуде усвојене су жалбе окривљеног Мирослава Мишковића, његовог браниоца адвоката Зденка Томановића, окривљеног Марка Мишковића и његових бранилаца адвоката Бранислава Тапушковића и адвоката Мире Тапушковић, окривљеног Живојина Петровића и његовог браниоца адвоката Александра Поповића, окривљене Јадранке Бардић и њеног браниоца адвоката Александре Ковачевић и пуномоћника „Mera Invest“ ДОО адвоката Милице Главаш и пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По₁ бр. 130/17 од 08.03.2019. године, у ставу II преиначена, тако што је Апелациони суд у Београду, Посебно одељење, окривљене Мирослава Мишковића, Марка Мишковића, Живојина Петровића и Јадранку Бардић, са личним подацима као у списима, на основу одредбе члана 423. тачка 2) ЗКП ослободио од оптужбе да су извршили кривична дела и то окривљени Марко Мишковић кривично дело пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ, а окривљени Мирослав Мишковић, Живојин Петровић и Јадранка Бардић по једно кривично дело пореска утаја у помагању из члана 229. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. КЗ. У односу на ове окривљене одлучено је да трошкови кривичног поступка падну на терет буџетских средстава суда. У ставу III изреке пресуде усвојена је жалба браниоца окривљеног Мила Ђурашковића – адвоката Зорана Атељевића и пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По₁ бр. 130/17 од 08.03.2019. године, у ставу III изреке преиначена тако што је Апелациони суд у Београду, Посебно одељење, окривљеног Мила Ђурашковића са личним подацима као у списима предмета, на основу одредбе члана 423. тачка 2) ЗКП ослободио од оптужбе да је извршио кривично дело пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ и у односу на овог окривљеног и ово кривично дело одлучио да трошкови кривичног поступка падну на терет буџетских средстава суда.

У ставу IV изреке пресуде одбијена је жалба Тужиоца за организовани криминал изјављена због одлуке о кривичним санкцијама, као неоснована, а у ставу V одбачена је као недозвољена жалба пуномоћника оштећене „Sheer Корпорација“ д.о.о. у стечају и „Ватроспрем“ д.о.о. у стечају – адвоката Зорана Савкића.

Против наведених правноснажних пресуда захтеве за заштиту законитости, у смислу члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, благовремено су поднели:

- браниоци окривљене Љиљане Костић – адвокат Владан Вукчевић, адвокат Александар Ђорђевић и адвокат Марко Поповић, са предлогом да Врховни касациони суд укине побијане пресуде са налогом да судови у поновљеном поступку у процесу одлучивања уваже и све разлоге изнете у захтеву за заштиту законитости;

- бранилац окривљеног Срђана Филиповића – адвокат Младен Васић, са предлогом да Врховни касациони суд побијане пресуде укине у делу који се односи на окривљеног Срђана Филиповића и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак и одлучивање;

- бранилац окривљеног Мила Ђурашковића - адвокат Зоран Атељевић, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев за заштиту законитости, побијане пресуде преиначи како у односу на окривљеног Мила Ђурашковића, тако и у односу на друге окривљене и исте ослободи од оптужбе или побијане пресуде укине и предмет врати другостепеном суду на поновни поступак и одлуку, али другом већу;

- бранилац окривљеног Риста Ристића – адвокат Зоран Атељевић, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев за заштиту законитости, побијане пресуде преиначи тако што ће окривљеног Риста Ристића ослободити од оптужбе или исте укине и предмет врати другостепеном суду на поновни поступак и одлуку, али дугом већу;

- бранилац окривљеног Дејана Јевтића – адвокат Југослав Тинтор, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев за заштиту законитости, побијане пресуде укине и предмет врати на поновно одлучивање;

- бранилац окривљеног Бора Јелића – адвокат Југослав Тинтор са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев за заштиту законитости, побијане пресуде укине и предмет врати на поновно одлучивање;

- бранилац окривљеног Бранислава Јовановића – адвокат Мирослав Тодоровић са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев за заштиту законитости, побијане пресуде преиначи и окривљеног Бранислава Јовановића ослободи оптужбе или исте укине и предмет врати на поновно одлучивање.

Врховни касациони суд је доставио примерке захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку и, у седници већа коју је одржао без обавештења Републичког јавног тужиоца и бранилаца окривљених, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета са одлукама против којих су захтеви за заштиту законитости поднети, па је нашао:

Захтеви за заштиту законитости бранилаца окривљене Љиљане Костић – адвоката Владана Вукчевића, адвоката Александра Ђорђевића и адвоката Марка Поповића и браниоца окривљеног Срђана Филиповића – адвокат Младен Васић су неосновани у целисти, а захтеви за заштиту законитости:

- браниоца окривљеног Мила Ђурашковића – адвоката Зорана Атељевића у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 1), 4) и 9) и члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП,
-браниоца окривљеног Риста Ристића – адвоката Зорана Атељевића у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 1) и 9) и члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП,

-браниоца окривљеног Бора Јелића и окривљеног Дејана Јевтића – адвоката Југослава Тинтора у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 1) и 9) ЗКП, и

- браниоца окривљеног Бранислава Јовановића – адвоката Мирослава Тодоровића у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 9) и 10) ЗКП, као и повреде закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, су неосновани,

док су у преосталом делу означени захтеви недозвољени и немају законом прописан садржај.

Повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП

Указујући на повреде закона из члана 439. тачка 1) и тачка 2) ЗКП бранилац окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвокат Зоран Атељевић, у захтевима за заштиту законитости истиче да изрека правноснажне пресуде не садржи све објективне и субјективне елементе бића продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. КЗ за које су окривљени оглашени кривим правноснажном пресудом. У вези са тим бранилац, најпре, наводи да окривљени Мило Ђурашковић као „власник“ привредних друштава означених у изреци пресуде, није имао својство одговорног лица у смислу члана 112. став 5. КЗ, с`обзиром на то да је одредба Кривичног законика, која је прописивала да се одговорним лицем сматра власник предузећа престала да важи 31.12.2012. године, тако да према сада важећем Кривичном законнику, који се као блажи закон морао применити у смислу члана 5. став 2. КЗ, означавање да је неко власник привредног друштва не може представљати елемент бића кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица. У изреци пресуде (на страни 11/Б, тачке Б/3 и Б/4 и тачка В) означено је да окривљени Мило Ђурашковић има својство одговорног лица и као председник компаније Друштва „Nibens group“ доо Београд, иако окривљени, према наводима захтева, никада није „регистрован“ у складу са законом, као председник тог конгломерата. Према ставу одбране, објективни идентитет кривичног дела описаног у изреци пресуде под тачком А састоји се у томе да су окривљени „колективно“ прибавили противправну имовинску корист преко цензуса из става 3. члана 227. КЗ, на штету наводно оштећеног, тако што су на „великом колегијуму“ доносили одлуке о његовом кредитном задуживању без потребе за добијањем кредита, након чега је део средстава пребациван на рачуне привредних друштава „Sheer корпорација“, „Nibens корпорација“ и путарских предузећа у виду позајмица које нису враћане са крајњом последицом приказаном у збирном износу за читав период и у односу на све окривљене, на који начин је последица дела означена и под тачкама Б/1, Б/2, Б/3 и Б/5 изреке пресуде, што, према ставу одбране, значи увођење института колективног кривичног дела и колективне кривичне одговорности, чему у прилог говори и сумарно набрајање својстава окривљених као одговорних лица (страна 3/И и страна 11 тачка Б изреке), без навођења конкретне узрочно-последичне радње и конкретног стања свести у односу на ту радњу и њену последицу за сваког окривљеног понаособ. С`тога је, према ставу одбране, очигледно, да изрека пресуде осуђује све окривљене за све радње из изреке пресуде и да је у питању „колективно пресуђење за наводну колективну кривичну одговорност“, где свако одговара за свакога, што је супротно основном кривично-правном принципу индивидуалне кривичне одговорности, којим наводима бранилац указује да саизвршилаштво као правни институт није могао бити примењен у конкретном случају. Изрека пресуде под тачкама Б/1, Б/2 и Б/3 не садржи прецизно означене и описане уговоре о тројним компензацијама, купопродаји робе, односно закупу возила, који представљају појединачна и самостална кривична дела, због чега је

било неопходно да се у односу на свако од њих наведу објективна (конкретно узрочно-последична радња и последица у виду штете или противправне имовинске користи) и субјективна обележја бића кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица, што је, у конкретном случају, изостало. Бранилац у захтеву, даље, наводи да чињенични опис дела у изреци пресуде под тачкама А, Б/3, Б/4 и В не садржи противправност као општи елемент кривичног дела и то из разлога што:

-узимање кредита и давање позајмица (тачка А изреке) није, само по себи, противправно, а да би се једина противправност састојала у ненаменском коришћењу кредита, што би могло представљати кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. КЗ;

-разлика у цени закупа возила (тачка Б/3 изреке) не указује на противправност поступања у ситуацији када је „Sheer korporacija“ доо као закуподавац лизинг кући претходно платила $\frac{1}{4}$ вредности возила као учешће за добијање лизинга и да је била регистрована за rent-a-car делатност;

-тврдња у изреци пресуде у делу који се односи на уговоре о преузимању дуга (тачка Б/4 изреке) о презадужености ПЗП Врање као преузимаоца дуга, који је у време закључења уговора о преузимању дуга - 29.10.2010. године био у непрекидној блокади, искључује противправност поступања окривљених, имајући у виду императивне одредбе Закона о облигационим односима (ЗОО), које се сматрају саставним делом уговора и то: одредбу члана 448. став 2. ЗОО, којом је прописано да се, ако је у време повериоачевог пристанка на уговор о преузимању дуга, преузималац био презадужен, пређашњи дужник не ослобађа обавезе, а да уговор о преузимању дуга има дејство уговора о приступању дугу и одредбу члана 558. став 2. ЗОО, којом је одређено да у уговорима у привреди зајмопримац дугује камату и кад она није уговорена;

-стицање права својине окривљеног Мила Ђурашковића на уделима предузећа „Камен Нибенс“, а последично томе и наплата купопродајне цене на име преноса целокупног удела у том привредном друштву са окривљеног Мила Ђурашковића на „Sheer korporaciju“, уз надокнаду која је плаћена у новцу и путем компензације (тачка В изреке), нису противправни с обзиром на постојање пуноважног правног основа, уз поштовање начела једнакости давања и без умањења бонитета „Sheer korporacije“.

На повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП указује и бранилац окривљеног Срђана Филиповића – адвокат Младен Васић, с тим што је означава као повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП, наводима исте садржине, као у захтеву браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића, у делу којим се истиче да радње окривљених, које се односе на преузимање дуга (описане под тачком Б/4 изреке) нису противправне, сходно одредби члана 448. став 2. ЗОО.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених Мила Ђурашковића, Риста Ристића и Срђана Филиповића, Врховни касациони суд оцењује као неосноване.

Врховни касациони суд налази да најпре треба напоменути да је комплексан чињенични опис предметног продуженог кривичног дела у изреци пресуде систематизован тако што садржи уводни део тзв. „капу“, у којој су описане чињенице и околности које чине законска обележја предметног кривичног дела, као и оне од којих зависи примена кривичног закона, затим одељке (А, Б, В и Г) и у оквиру њих посебне тачке, где су појединачне кривично-правне радње окривљених, које су ушле у састав продуженог кривичног дела, конкретизоване и детаљно описане уз назначење

субјективних и објективних законских обележја кривичног дела, за које су окривљени оглашени кривим, у сваком одељку понаособ.

По налажењу овог суда, неосновано се наводима захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Мила Ђурашковића – адвоката Зорана Атељевића указује да према чињеничном опису дела у изреци пресуде својство окривљеног Мила Ђурашковића као одговорног лица наводно произлази искључиво из његовог власништва на означеним привредним друштвима, која околност је, према ставу одбране, за статус одговорног лица ирелевантна.

Околности изнете у предметном захтеву одбрана окривљеног Мила Ђурашковића истицала је и у жалби изјављеној против првостепене пресуде, а другостепени суд је нашао да су ти жалбени наводи неосновани и, с'тим у вези, у образложењу пресуде, на страни 39, у ставовима 2-7 и на страни 40, у ставу првом, дао довољне и јасне разлоге (прихватајући разлоге суда изнете на странама 517-524 образложења првостепене пресуде), које Врховни касациони суд прихвата и, у смислу члана 491. став 2. ЗКП, на те разлоге и упућује.

При томе, Врховни касациони суд налази да својство одговорног лица окривљеног Мила Ђурашковића у привредним друштвима „Nibens Group“ доо Београд, „Sheer корпорација“ доо и „Nibens корпорација“ доо произлази не само из чињенице да је окривљени био власник „Sheer корпорације“ доо, „Nibens корпорације“ доо, као и већински власник ПЗП „Ниш“, а преко њега и других путарских предузећа, већ и из овлашћења, која је окривљени имао и на основу којих је вршио послове управљања овим привредним друштвима и доносио стратешке одлуке, што је утврђено како из одбране окривљеног Мила Ђурашковића, тако и из одбране осталих окривљених и исказа испитаних сведока, који су се у току поступка више пута изјашњавали да је коначне одлуке о свим суштинским питањима везаним за пословање привредних друштава, доносио управо окривљени Мило Ђурашковић.

По налажењу овога суда, у чињеничном опису дела у ставу I изреке пресуде, најпре су назначена својства окривљених као одговорних лица и правна лица, у којима су та својства имали, а затим су јасно одређене и описане радње свих окривљених, па и окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића, као одговорних лица у привредним друштвима наведеним у изреци, а које радње се састоје у прибављању противправне имовинске користи за себе и друге у износу од преко 200.000.000,00 динара на штету Привредног друштва „ФАМ“ АД и то путем: доношења одлука о управљању и располагању имовином и финансијским средствима чланица Друштва „Nibens Group“ доо Београд као и Привредног друштва „ФАМ“ АД, на састанцима одговорних лица повезаних привредних друштава у оквиру Друштва „Nibens Group“ доо Београд - тзв. „великом колегијуму“, затим управљања пословањем чланица групе и преко органа управљања ових привредних друштава директно или посредством чланова тзв. „великог колегијума“, који су истовремено били чланови органа управљања повезаних привредних друштава, као и утицања на доношење одлука органа управљања, односно управних одбора, па тако и Управног одбора ПД „ФАМ“ АД да се изврше позајмице без намере да се позајмљена финансијска средства врате, затим, да се изврше испоруке робе без намере да се роба наплати у роковима предвиђеним уговорима који прате овакве трансакције, као и да се спроведу тројне компензације у циљу плаћања туђе робе и плаћају увећане закупнине возила, на који начин је извршено извлачење финансијских средстава из ПД „ФАМ“ АД и њихово пребацивање на рачуне „Sheer

корпорације“ доо, чиме су омогућили да се у финансијским извештајима овог привредног друштва прикажу што већи износи прилива финансијских средстава, односно што већи приходи из наводно редовног пословања, како би се окривљеном Милу Ђурашковићу, као власнику Привредног друштва „Sheer корпорација“ доо, без реалног основа исплатила добит, као и да без улагања личних финансијских средстава стекне некретнине и да се за Привредно друштво „Sheer корпорација“ доо прибави противправна имовинска корист у виду новца, акција и некретнина, на који начин су окривљени омогућили прибављање противправне имовинске користи окривљеном Милу Ђурашковићу у укупном износу од 933.748.249,30 динара, а Привредном друштву „Sheer корпорација“ доо у износу од 114.207.676,04 динара. При томе су, у овом делу чињеничног описа у изреци пресуде означена субјективна обележја дела која се тичу урачунљивости и умишљаја окривљених, који је обухватао и свест о забрањености дела.

У даљем чињеничном опису дела у изреци пресуде (у одељцима и посебним тачкама) наведена су својства окривљених из којих произлазе овлашћења за вршење конкретних послова из делатности правног лица у односу на сваког од њих понаособ и прецизирани су послови које су окривљени обављали, чиме су индивидуализоване појединачне радње које су окривљени предузели, а којима су за себе и друге прибавили противправну имовинску корист на штету Привредног друштва „ФАМ“ АД, а посебно окривљени Мило Ђурашковић и Ристо Ристић. При томе је, у свим одељцима чињеничног описа дела у изреци пресуде, наведено да су окривљени били урачунљиви, свесни свог дела и његове забрањености и хтели су његово извршење, на који начин је описан субјективни однос окривљених и према појединачним радњама, које су ушле у састав продуженог кривичног дела, као и последицама истих.

Следствено изнетом, у одељку А чињеничног описа дела у изреци пресуде наведено је да су окривљени Мило Ђурашковић, председник Друштва „Nibens Group“ доо Београд и Ристо Ристић, директор ПД „Sheer корпорација“ доо, искоришћавањем положаја одговорних лица прибавили другом противправну имовинску корист у износу преко 1.500.000,00 динара на штету Привредног друштва „ФАМ“ АД, тако што су у договору са осталим окривљенима на „великом колегијуму“ доносили одлуке о кредитном задуживању Привредног друштва „ФАМ“ АД код пословних банака уз давање средстава обезбеђења на имовини ПД „ФАМ“ АД, иако су знали да наведена средства неће бити искоришћена за потребе тог привредног друштва, јер оно није имало потребу за кредитним задужењима, с’обзиром да је успешно пословало, имајући у виду обим производње и висину остварених прихода, а затим је окривљени Ристо Ристић са осталим окривљенима у својству члана Управног одбора ПД „ФАМ“ АД реализовао постигнути договор доношењем одлука Управног одбора о кредитним задужењима ПД „ФАМ“ АД, код пословних банака, које су потом спроводили окривљени Бранислав Јовановић и окривљена Љиљана Костић, као генерални директори ПД „ФАМ“ АД, закључивањем уговора о кредитима, а потом и уговора о једном или више зајмова, од којих су поједини били без камате и средстава обезбеђења, а којима су наведена средства упућивана повезаним правним лицима - привредним друштвима „Sheer корпорација“ доо, „Nibens корпорација“ доо Београд и путарским предузећима из система „Nibens group“ доо Београд, при чему је ПД „ФАМ“ АД враћало кредите из сопствених средстава или из нових кредита, док повезана привредна друштва узете позајмице нису враћала, већ су анексима уговора о позајмицама продужавала рокове враћања, да би се у неком тренутку ослобађала узетог зајма, закључивањем уговора о преузимању дуга или спровођењем компензација

са другим повезаним привредним друштвима из система „Nibens Group“ доо, приказујући на тај начин измирење обавеза.

У одељку Б (тачка 1-4) чињеничног описа дела у изреци пресуде означено је да су окривљени Ристо Ристић, у својству директора ПД „Sheer корпорација“ доо и остали окривљени, по претходном договору са окривљеним Милом Ђурашковићем, председником Друштва „Nibens Group“ доо Београд и власником ПД „Sheer корпорација“ доо, искоришћавањем положаја одговорних лица прибавили противправну имовинску корист привредном друштву „Sheer корпорација“ доо и окривљеном Милу Ђурашковићу у износу преко 1.500.000,00 динара на штету Привредног друштва „ФАМ“ АД, на тај начин што су, спроводећи одлуке тзв. „великог колегијума“ да се исплате дуговања „Sheer корпорације“ доо према НИС „Југопетрол“ АД путем пребијања потраживања Привредног друштва „ФАМ“ АД од НИС „Југопетрол“ АД, да се роба из „ФАМ“-овог асортимана и роба других добављача набављана од стране „ФАМ“-а АД прода ПЗП-овима преко „Sheer корпорације“ доо уз остварење разлике у цени за „Sheer корпорацију“ доо, као и да ПД „ФАМ“ АД узме у закуп возила од „Sheer корпорације“ и да за њих плаћа већу месечну закупнину од накнаде коју „Sheer корпорација“ доо за иста возила плаћа по основу уговора о лизингу, створили дужничко-поверилачки однос између „Sheer корпорације“ доо, као дужника и „ФАМ“-а АД, као повериоца, а потом закључивањем уговора о преузимању дуга између „Sheer корпорације“ и ПЗП „Врање“ АД ослободили дужничке обавезе „Sheer корпорацију“ доо према „ФАМ“-у и тиме омогућили да се у финансијским извештајима ПД „Sheer корпорације“ доо искаже добит по основу које је окривљеном Милу Ђурашковићу, као власнику овог привредног друштва прибављена противправна имовинска корист путем исплате дивиденди и међудивиденди.

Према томе, у чињеничном опису дела у изреци пресуде означена су сва објективна обележја дела, која се тичу како радњи извршења појединачних кривичних дела обухваћених продуженим кривичним делом злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. КЗ, тако и последица тих дела, које се огледају у прибављању за себе и друге противправне имовинске користи у износу већем од 1.500.000,00 динара, а које последице су у узрочној вези са предузетим радњама окривљених. При томе, у чињеничном опису дела у изреци пресуде уговори везани за конкретне послове, које су окривљени обављали - зајмови и тројне компензације (одељак Б тачка 1) и закуп возила (одељак Б тачка 3), довољно су опредељени да се могу идентификовати, а при томе су, прецизно означени и описани у образложењу пресуде.

Стога су оцењени као неосновани наводи захтева браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвоката Зорана Атељевића, да се објективни идентитет дела описан у одељку А састоји у „колективној“ узрочно-последичној радњи, којом су окривљени прибавили имовинску корист преко цензуса из става 3. члана 227. КЗ, односно да изрека пресуде у одељку Б тачка 1-3, не садржи конкретне узрочно-последичне радње предузете од стране окривљених, нити опис субјективних обележја дела у односу на те радње.

Надаље, из изреке правноснажне пресуде произлази да су окривљени извршењем продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. КЗ - искоришћавањем положаја одговорних лица прибавили противправну имовинску корист окривљеном

Милу Ђурашковићу у износу од 933.748.249,30 динара и Привредном друштву „Sheer корпорација“ доо у износу од 114.207.676,04 динара на штету Привредног друштва „ФАМ“ АД, која последица је довољна за постојање кривичног дела из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. КЗ.

Такође, противправна имовинска корист прибављена извршењем појединачних дела обухваћених продуженим кривичним делом ближе описаних у одељцима чињеничног описа дела у изреци пресуде прелази износ од 1.500.000,00 динара, а који износ представља квалификаторну околност из става 3. члана 227. КЗ.

При томе, продужено кривично дело из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. и члана 33. КЗ, за које су побијаном правноснажном пресудом оглашени кривим окривљени Мило Ђурашковић и Ристо Ристић, обухвата кривична дела чије је битно обележје „одређени новчани износ“, па је стога, у смислу члана 61. став 5. КЗ продуженим кривичним делом остварен збир новчаних износа противправне имовинске користи, коју су окривљени прибавили за себе и друге извршењем појединачних дела, јер је то обухваћено јединственим умишљајем окривљених, а што произлази из образложења и изреке правноснажне пресуде.

С`обзиром на изнето, Врховни касациони суд је оценио као неосноване наводе захтева браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Ристе Ристића да последица кривичног дела у изреци пресуде није могла бити приказана у збирном износу, при чему се и у појединачним делима окривљених стичу законска обележја кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. КЗ.

Стоји чињеница да је у опису дела у изреци пресуде изостављено од стране другостепеног суда „другом нанета имовинска штета“, али исто, по оцени овог суда, није од утицаја за постојање кривичног дела из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ, будући да је за постојање овог облика кривичног дела, за које су окривљени и оглашени кривим, неопходно и довољно да је извршењем кривичног дела прибављена имовинска корист, која прелази износ од милион и петсто хиљада динара, који услов је и испуњен у овом случају.

Када су у питању наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића да чињенични опис дела дат у изреци пресуде у одељцима А, Б (тачке 3. и 4.) и у одељку В не садржи противправност, као општи елемент бића сваког кривичног дела, што се указује и у захтеву браниоца окривљеног Срђана Филиповића, у односу на чињенични опис дела у одељку Б тачка 4. изреке пресуде, овај суд налази да су исти неосновани.

Према одредби члана 31. Закона о привредним друштвима („Службени гласник Републике Србије“ број 125/04) лица која се сматрају контролним члановима привредног друштва, заступници друштва, чланови управног одбора као и лица која имају уговорна овлашћења да управљају пословима привредног друштва дужна су да раде у интересу привредног друштва, а сходно одредби члана 32. став 1. истог закона, наведена лица су дужна да у том својству извршавају своје послове савесно, са пажњом доброг привредника, и у разумном уверењу делују у најбољем интересу привредног друштва.

Из чињеничног описа дела у изреци пресуде произлази да су окривљени појединачне радње које су ушле у састав продуженог кривичног дела, па и оне из одељака А, Б (тачке 3. и 4.) и В, извршили предузимањем правних послова, који сами по себи, нису незаконити. Међутим, исти се не могу посматрати независно од свих околности везаних за конкретне кривично-правне радње, односно од целокупног поступања окривљених, како то чине браниоци у смислу навода захтева.

Наиме, сагледавањем појединачних радњи окривљених описаних у изреци пресуде, које су предузимане у временском континуитету, у контексту организационе и власничке структуре повезаних привредних друштава у саставу компаније Друштва „Nibens group“ доо Београд (где су окривљени обављали одређене функције и у неколико привредних субјеката), коју су окривљени користили да би доносили одлуке о управљању и располагању имовином и финансијским средствима чланица „Nibens group“ доо Београд и Привредног друштва „ФАМ“ АД, Врховни касациони суд налази да такве радње како су то правилно утврдили нижестепени судови нису предузимане у складу са интересима привредних друштава у којима су окривљени имали овлашћења за доношење одлука о управљању тим привредним друштвима, у смислу члана 31. и 32. Закона о привредним друштвима, већ ради остваривања личног интереса окривљеног Мила Ђурашковића и реализације незаконитог циља да се извлачењем финансијских средстава из Привредног друштва „ФАМ“ АД и њиховим пребацивањем на рачуне „Sheer korporacije“ у финансијским извештајима тог привредног друштва прикажу што већи приходи из наводно редовног пословања, како би се окривљеном Милу Ђурашковићу као власнику Привредног друштва „Sheer korporacija“ доо исплатила добит у виду дивиденди и међудивиденди, као и да без улагања личних финансијских средстава стекне некретнине и да се за Привредно друштво „Sheer korporacija“ доо прибави противправна имовинска корист у виду новца, акција и некретнина, па је таква противправна имовинска корист и прибављена окривљеном Милу Ђурашковићу и ПД „Sheer korporaciji“ доо, у износима означеним у изреци пресуде.

Према томе, код утврђених чињеница које се тичу претходно описаног поступања окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића у вези са доношењем одлука о кредитном задуживању ПД „ФАМ“ АД и утицањем на органе управљања тог привредног друштва да се финансијска средства, у кратком року, по добијеним кредитима пребаце на рачуне „Sheer korporacije“, „Nibens korporacije“ и путарских предузећа, по основу уговора о позајмицама, које нису враћане, већ су се наведена привредна друштва ослобађала дуга накнадним закључивањем уговора о преузимању дуга или спровођењем компензација са другим повезаним привредним друштвима из система „Nibens group“ доо Београд, приказујући на тај начин измирење обавеза, тако да су наведени зајмови били само формално, али не и фактички враћени Привредном друштву „ФАМ“ АД, на који начин су окривљени Мило Ђурашковић и Ристо Ристић заједно са осталим окривљенима другом прибавили противправну имовинску корист у износу преко 1.500.000,00 динара, на штету Привредног друштва „ФАМ“ АД, што, по налажењу овог суда, (иако је тачан навод захтева браниоца окривљених да су узимање кредита и давање позајмица правно дозвољени послови), указује да је поступање окривљених противправно, односно супротно основним начелима правног промета и пословања привредних субјеката, као и одредбама члана 31. и 32. став 1. Закона о привредним друштвима („Службени гласник Републике Србије“ број 125/2004) и да стога, представља радњу извршења кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. КЗ.

При томе, стоји чињеница да финансијска средства добијена по уговорима о кредитима закљученим између ПД „ФАМ“ АД и пословних банака у претежном делу нису искоришћена за потребе тог привредног друштва, те да, сходно томе нису наменски коришћена, како се то указује у захтеву. Међутим, по ставу, Врховног касационог суда не могу се токови финансијских средстава по добијеним кредитима изложено посматрати, од целокупног пословања везаног за задуживање ПД „ФАМ“ АД и вршења позајмица привредним друштвима из система „Nibens group“ доо Београд, које је спровођено на начин да се окривљеном Милу Ђурашковићу и ПД „Sheer korporacije“ доо прибави противправна имовинска корист противно интересима ПД „ФАМ“ АД.

Из изнетих разлога, наводи захтева браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића, којима се указује на непостојање противправности у наведеним радњама окривљених и истиче да би се у истим стекла законска обележја кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. КЗ, оцењени су као неосновани.

По налажењу овога суда, неосновано се истим захтевом указује на непостојање противправности и у радњама окривљених, које се тичу уговора о закупу возила закључених између ПД „ФАМ“ АД и „Sheer korporacije“ доо, уговора о преузимању дуга закљученог између ПД „ФАМ“ АД, „Sheer korporacije“ и ПЗП „Враће“, као и уговора о преносу целокупног удела у ПД „Камен Нибенс“ на окривљеног Мила Ђурашковића. Ово из разлога, јер су, по оцени овог суда, сви наведени правни послови и то: плаћање од стране „ФАМ“-а увећаних закупнина „Sheer korporaciji“, преузимање дуга (којим је „Sheer korporacija“ доо свој дуг према ПД „ФАМ“ АД уступила ПЗП „Враће“ у време када су се пословни рачуни ПЗП „Враће“ као преузимаоца дуга налазили у непрекидној блокади), и стицање права својине на уделима у ПД „Камен Нибенс“ од стране окривљеног Мила Ђурашковића, односно каснији пренос целокупног удела у истом привредном друштву са окривљеног Мила Ђурашковића на ПД „Sheer korporaciju“, уз знатно већу надокнаду од оне која је претходно уговорена, приликом преноса удела у том привредном друштву на окривљеног Мила Ђурашковића (којом трансакцијом је реализован договор окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића да се приходи „Sheer korporacije“ доо, остварени од продаје ПЗП-овима робе, претходно набављане од „ФАМ“-а, не користе за плаћање исте „ФАМ“-у, већ за измирење личних обавеза Мила Ђурашковића), били начини да „Sheer korporacija“ доо оствари прилив средстава на штету ПД „ФАМ“ АД, који су у билансу тог привредног друштва приказивани као приходи из редовног пословања као и да се кроз уговор о преузимању дуга, смањи дуг „Sheer korporaciji“ према „ФАМ“-у, чиме је омогућено исказивање добити, по ком основу су окривљеном Милу Ђурашковићу, власнику „Sheer korporacije“, исплаћене дивиденде и међудивиденде и тиме му прибављена противправна имовинска корист, која је прибављена и привредном друштву „Sheer korporacija“ у виду новца, акциза и некретнина у износу преко 1.500.000,00 динара.

Сходно изнетом, Врховни касациони суд оцењује као неосноване наводе захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених Мила Ђурашковића, Риста Ристића и Срђана Филиповића, да околност што је ПЗП „Враће“ у тренутку преузимања дуга било презадужено, у ком случају је, у смислу члана 448. став 2. Закона о облигационим односима добило статус солидарног дужника који је приступио дугу „Sheer korporacije“

према „ФАМ“-у, представља чињеницу која искључује противправност као општи елемент кривичног дела.

Наиме, не може се прихватити став одбране, да радње окривљених треба посматрати само са аспекта тумачења одредбе члана 448. став 2. ЗОО, и то у ситуацији када је било очигледно да ПЗП „Враће“, због блокаде рачуна ни у ком случају није било у могућности да испуни обавезе у вези са преузимањем дуга, а како то правилно закључују нижестепени судови, јер је наведени правни посао био предузет искључиво са циљем да се привредно друштво „Sheer корпорација“ ослободи дуга према „ФАМ“-у, и да се на овај начин омогући исказивање добити у финансијским извештајима привредног друштва „Sheer корпорација“, по ком основу је, потом, његовом власнику - окривљеном Милу Ђурашковићу, прибављена противправна имовинска корист путем исплате дивиденди и међудивиденди.

Следствено изнетом, напред наведене кривично-правне радње окривљених су противправне као и продужено кривично дело у целини, при чему су окривљени били свесни свога дела и хтели његово извршење, у том смислу и поступали са директним умишљењем, који је обухватао свест о забрањености, односно противправности својих радњи у сваком конкретном случају као и у односу на кривично дело у целини.

По налажењу Врховног касационог суда, радње окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића, описане у чињеничном опису дела у изреци пресуде, учињене су у саизвршилаштву, у смислу члана 33. КЗ, јер су ови окривљени заједно са осталим окривљенима на састанцима одговорних лица повезаних привредних друштава у оквиру Друштва „Nibens group“ доо Београд - тзв. „великом колегијуму“, доносили одлуке о управљању и располагању имовином и финансијским средствима чланица система „Nibens group“ доо Београд реализујући стратешке и инвестиционе одлуке тзв. „малог колегијума“, чији је члан, поред осталих, био и окривљени Мило Ђурашковић, који је као председник тог друштва и власник привредних друштава „Sheer корпорација“ доо и „Nibens корпорација“ доо, као и већински власник ПЗП „Ниш“, а преко њега и других путарских предузећа, имао одлучујућу улогу, при чему су сви окривљени у својству одговорних лица, по претходном договору, са окривљеним Милом Ђурашковићем, учествовали у извршењу дела, предузимајући конкретне кривично-правне радње описане у изреци пресуде, којима су спроводили одлуке тзв. „великог колегијума“, и тако остварили заједничку одлуку за извршење предметног кривичног дела, а у циљу прибављања противправне имовинске користи за себе и друге у износу од преко 200.000.000,00 динара на штету ПД „ФАМ“ АД, која је извршењем кривичног дела и прибављена окривљеном Милу Ђурашковићу и ПД „Sheer корпорацији“ у наведеним износима. Поступајући на начин описан у изреци пресуде, у међусобној повезаности и по претходном договору, окривљени су кривично дело хтели као своје и као заједничко, па се у њиховим радњама стичу сва обележја саизвршилаштва у смислу члана 33. КЗ, како су то правилно закључили и нижестепени судови.

Стога је, Врховни касациони суд оценио као неосноване наводе захтева браниоца окривљеног Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвоката Зорана Атељевића, којима се указује на неправилну примену одредбе члана 33. КЗ и истиче да је у конкретном случају у питању „колективно пресуђење за наводну колективну кривичну одговорност“.

Сходно наведеном, а имајући у виду да се у радњама окривљених Мила Ђурашковића, Риста Ристића и Срђана Филиповића, одређеним у чињеничном опису дела у изреци пресуде стичу сва законска обележја продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. КЗ, за које су оглашени кривим правноснажном пресудом, Врховни касациони суд је оценио као неосноване наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Ристе Ристића - адвоката Зорана Атељевића, којима се указује на повреде закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, односно браниоца окривљеног Срђана Филиповића – Младена Васића, којима се указује на повреде закона из члана 439. тачка 1) ЗКП.

Браниоци окривљених Љиљане Костић, Срђана Филиповића и Бранислава Јовановића, у захтевима за заштиту законитости указују на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, наводима да кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и члана 61. КЗ, у време извршења - временски период од 06.04.2007. до 31.12.2010. године, законом није било предвиђено као кривично дело. У вези са тим, одбрана окривљених истиче да је Законом о изменама и допунама Кривичног законика, који је ступио на снагу 15.04.2013. године, извршена декриминализација кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. КЗ, у случају када је кривично дело извршено од стране одговорног лица, а да је неприхватљив закључак нижестепених судова да постоји правни континуитет између наведеног кривичног дела и кривичних дела из члана 234. КЗ, односно члана 227. КЗ.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених Врховни касациони суд је оценио као неосноване, а како су исти неосновано истицани и у поступку по редовном правном леку, то овај суд, прихватајући разлоге дате на страни 38., у ставу 3 до 6 и на страни 39., став 1 образложења другостепене пресуде (на које се указује и у образложењу првостепене пресуде на страни 515. став 12 и на страни 516. став 1) као довољне и јасне, на исте упућује, у смислу члана 491. став 2. ЗКП.

Следствено изнетом, Врховни касациони суд налази да побијаном правноснажном пресудом није учињена повреда закона из члана 439. тачка 1) ЗКП како се то неосновано указује захтевима за заштиту законитости бранилаца окривљених Мила Ђурашковића, Риста Ристића, Срђана Филиповића, Љиљане Костић и Бранислава Јовановића, нити повреда закона из члана 439. тачка 2) ЗКП како се то неосновано указује захтевима за заштиту законитости браниоца окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП

Бранилац окривљеног Мила Ђурашковића - адвокат Зоран Атељевић захтев за заштиту законитости подноси због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, коју образлаже наводима да су у доношењу пресуде Кж1-По1 30/19 од 24.12.2021. године (која се захтевом за заштиту законитости побија) учествовале судије, које су морале бити изузете. Наиме, судија Сретко Јанковић је учествовао четири пута, судија Милимир Лукић три пута, судија Бојана Пауновић једанпут у другостепеном већу, које је код одлучивања о продужењу притвора и мери забрана напуштања стана, утврдило постојање основане сумње на терет окривљеног

Мила Ђурашковића, а судија Драган Ћесаровић је учествовао једанпут у другостепеном већу које је утврдило постојање оправдане сумње на терет окривљеног Мила Ђурашковића. У вези са изнетим, бранилац окривљеног означава решења Апелационог суда и то:

1) Кж2По1 199/13 од 24.05.2013. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал КПо1 бр. 57/13 Кв-По1 бр. 368/13 од 10.05.2013. године, којим је продужен притвор Милу Ђурашковићу за 30 дана. У доношењу решења је учествовао судија Сретко Јанковић.

2) Кж2По1 256/13 од 25.06.2013. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, којим је одбијен као неоснован предлог да се према окривљеном Милу Ђурашковићу укине мера забрана напуштања стана уз примену електронског надзора уз одређивање јемства од 500.000 евра која се састоји стављањем хипотеке на непокретна добра. У доношењу је учествовао судија Сретко Јанковић.

3) Кж2По1 525/13 од 24.12.2013. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, којим је окривљеном изречена мера забрана напуштања стана уз примену електронског надзора у трајању од 3 месеца. У својству председника већа учествовао је судија Милимир Лукић.

4) Кж2По1 198/14 од 16.05.2014. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, којим је изречена мера забрана напуштања стана уз примену електронског надзора у трајању од 3 месеца. У доношењу је учествовао судија Сретко Јанковић.

5) Кж2По1 209/15 од 02.06.2015. године - одбијена је жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, Посебно одељење, којим је продужена мера забрана напуштања боравишта за три месеца уз привремено одузимање путне исправе. У доношењу је учествовао судија Милимир Лукић.

6) Кж2По1 324/15 од 08.09.2015. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, Посебно одељење, којим је продужена мера забрана напуштања боравишта за три месеца уз привремено одузимање путне исправе. У доношењу је учествовао судија Сретко Јанковић.

7) Кж2По1 56/16 од 19.02.2016. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, Посебно одељење, којим је продужена мера забрана напуштања боравишта за три месеца уз привремено одузимање путне исправе. У доношењу је учествовао судија Милимир Лукић.

8) Кж2По1 366/16 од 12.12.2016. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, Посебно одељење, којим је продужена мера забрана напуштања боравишта за три месеца уз примену одузимања путне исправе. У доношењу је учествовала судија Бојана Пауновић.

9) Кж2По1 129/18 од 08.06.2018. године - одбијена жалба окривљеног Мила Ђурашковића изјављена против решења Вишег суда у Београду, Посебно одељење, којим је продужена мера забрана напуштања боравишта за три месеца уз привремено одузимања путне исправе. У доношењу је учествовао судија Драган Ћесаровић.

Свој став да је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, одбрана окривљеног Мила Ђурашковића, заснива на члану 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, члану 32. став 1. Устава Републике Србије, члану 37. став 1. тачка 4) ЗКП и одредбама Законика о кривичном поступку којима су регулисане мере обезбеђења присуства окривљеног.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Мила Бурашковића - адвоката Зорана Атељевића су неосновани, а ово из следећих разлога:

Из списка предмета произлази да су, судија Милимир Лукић три пута, судије Бојана Пауновић и Драган Ћесаровић једанпут, а судија Сретко Јанковић три пута (а не четири пута, како се то указује захтевом), учествовали у другостепеном већу и одлучивали о жалбама на решења о притвору, односно мери забрана напуштања стана уз примену електронског надзора и мери забрана напуштања боравишта уз привремено одузимање путне исправе.

Одредбом члана 2. тачка 17) ЗКП прописано је да је „основ сумње“ скуп чињеница које посредно указују да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинилац кривичног дела.

Одредбом члана 2. тачка 18) ЗКП прописано је да је „основана сумња“ скуп чињеница које непосредно указују да је одређено лице учинилац кривичног дела.

Одредбом члана 2. тачка 19) ЗКП прописано је да је „оправдана сумња“ скуп чињеница које непосредно поткрепљују основану сумњу и оправдавају подизање оптужбе.

Ради очувања стандарда независног и непристрасног суда и права на правично суђење, гарантованих одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, у Законнику о кривичном поступку одредбом члана 37. прописани су разлози за изузеће судија.

Одредбом члана 37. став 1. тачка 1) до 4) ЗКП предвиђене су ситуације у којима се судија или судија поротник мора обавезно изузети од вршења судијске дужности у одређеном предмету, због одређеног односа и повезаности судије са учесницима у поступку или са предметом, па је тако, између осталог, у тачки 4) прописано да ће судија бити изузет од судијске дужности у одређеном предмету, ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или одлучивао о потврђивању оптужнице или учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком или је учествовао у поступку као тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца или је саслушан као сведок или као вештак ако овим закоником није другачије прописано.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, постоји ако је у одређеном кривичном предмету у суђењу на главном претресу учествовао судија који је морао бити изузет од вршења судијске дужности, између осталог, из разлога што је у истом предмету учествовао у потврђивању оптужнице – члан 37. став 1. тачка 4) ЗКП.

Из наведених законских одредби произилази да се о апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка о којој је реч и на коју се бранилац окривљеног позива, може говорити само уколико се ради о учествовању у суђењу у првостепеном поступку или о одлучивању у поступку по редовном или ванредном правном средству, судије који се мора обавезно изузети из разлога прописаних у члану 37. став 1. ЗКП, што у овом предмету није случај.

Међутим, у појединим ситуацијама, услед вишеструких процесних улога судије може се појавити сумња у непристрасност судије која је таквог квалитета да захтева његово изузеће од судијске дужности приликом доношења одлуке (пресуде) о кривици окривљеног за извршено кривично дело, што значи да постојање наведене битне повреде одредаба кривичног поступка у сваком конкретном случају представља фактичко питање.

Када је у питању учествовање судија у доношењу одлуке о притвору, односно мерама обезбеђења присуства окривљеног, ради се о оцени тзв. функционалне непристрасности о чему постоји богата судска пракса Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

У предмету Драгојевић против Хрватске, представка број 68955/11, Европски суд за људска права је нашао да није дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у погледу мањка непристрасности судије у случају када је пре почетка главног претреса четири пута од стране ванпретресног већа продужен притвор окривљеном, при чему је члан тог већа у сва четири случаја био и судија који је касније као председник већа учествовао у доношењу првостепене пресуде према истом окривљеном, иако је и према Законику о казненом поступку Републике Хрватске један од услова за одлучивање о притвору, постојање основане сумње о извршењу кривичног дела од стране окривљеног. У наведеној одлуци (став 114) Европски суд наводи да је савршено нормално да судија може разматрати и одбити захтев за пуштање на слободу који поднесе притворени окривљени. При томе судија мора и на темељу Конвенције и домаћег права установити постојање „основане сумње“ против окривљеног. Сама чињеница да је судија у суђењу већ доносио одлуке у предмету, укључујући одлуке везане за притвор, не може оправдати бојазни о његовој непристрасности; само посебне околности могу оправдати другачији закључак. Увек је одлучан опсег и природа предпретресних мера које је предузео судија.

Европски суд за људска права у наведеној одлуци даље истиче да питања на која судија мора одговорити при доношењу одлуке о продужењу притвора нису иста као питања која су одлучујућа за његову правноснажну пресуду. Приликом одлучивања о притвору и доношењу других одлука те врсте, судија по кратком поступку оцењује доступне податке како би утврдио постоји ли основ за сумњу против окривљеног за извршење кривичног дела; приликом доношења одлуке на крају суђења мора проценити јесу ли докази који су изнесени и о којима се расправљало пред судом довољни да би окривљеног огласио кривим. Сумња и формално проглашење кривице не могу се третирати као да су истоветни – Јасински против Пољске, представка број 30865/96, став 55.

Из свега наведеног произлази да учествовање судије у одлучивању о притвору, односно другој мери обезбеђења присуства окривљеног у истом предмету, по правилу, не представља разлог за његово изузеће приликом одлучивања о кривици истог окривљеног, већ постојање предубеђења као разлога за његово изузеће зависи од тога да ли је приликом одлучивања о притвору заузео јасан став о кривици окривљеног или не. Према томе, реч је о фактичком питању које се процењује, у сваком појединачном предмету, а како је то већ наведено.

Увидом у решења Апелационог суда у Београду која бранилац прецизно означава утврђено је да се приликом одлучивања и доношења ових решења суд није бавио оценом довољности доказа нити се упуштао у питање кривице окривљеног, већ само жалбеним разлозима везаним за примену мера обезбеђења присуства окривљеног, односно не разматрајући кривицу окривљеног изван граница основане сумње да је учинио кривична дела за која се терети.

С обзиром на наведено, побијаним правноснажним пресудама није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, како се то неосновано тврди у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Мила Ђурашковића - адвоката Зорана Атељевића.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП

Бранилац окривљеног Мила Ђурашковића и окривљеног Риста Ристића - адвокат Зоран Атељевић, бранилац окривљеног Дејана Јевтића и окривљеног Бора Јелића – адвокат Југослав Тинтор и бранилац окривљеног Бранислава Јовановића – адвокат Мирослав Тодоровић у поднетим захтевима за заштиту законитости указују да су побијане пресуде донете уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП.

Наводи захтева за заштиту законитости се суштински односе на то да је другостепени суд прекорачио оптужбу на тај начин што је у чињеничном опису радње извршења кривичног дела, уместо речи „Компанија Nibens“ унео речи „Nibens Group DOO“. У вези са изнетим, бранилац окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвокат Зоран Атељевић наводи да је Апелациони суд у сваком случају, када је изоставио термин „Група“ и додао „Group DOO“ то на крају имало за последицу стварање непостојећег и нерегистрованог правног конгломерата: Компанија „Nibens Group“ DOO. На сличан начин и бранилац окривљених Бора Јелића и Дејана Јевтића – адвокат Југослав Тинтор образлаже изнету повреду и наводи да је другостепеном одлуком извршено преиначење делова изреке оптужног акта, тако што су „post festum“ саниране последице пропуста у раду јавног тужиоца, чиме је другостепени суд отклонио један од суштинских дефицита оптужбе тако што је уместо „Компанија Nibens“ непостојећег идентитета који нема никакав правни субјективитет у изреку другостепене одлуке свуда унео „Nibens Group DOO“ – као привредно друштво које има правни субјективитет. Такође, и бранилац окривљеног Бранислава Јовановића – адвокат Мирослав Тодоровић изнету повреду закона образложе на сличан начин, те наводи да је поступајуће веће Апелационог суда у Београду изменило чињеничне наводе из диспозитива актуелне оптужбе, тако што је у своју пресуду уместо речи „Компанија Nibens Group“ увело речи Друштво „Nibens Group“, те је овим поступком правно и чињенично прекорачен идентитет тужилачке оптужбе, изменом правних субјектата, преко којих су вршене наводно кажњиве радње.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених којима се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП, Врховни касациони суд оцењује као неосноване, а ово из следећих разлога:

Према одредби члана 420. став 1. ЗКП пресуда се може односити само на лице које је оптужено (субјективни идентитет пресуде и оптужбе) и само на дело које је

предмет оптужбе садржане у поднесеној или на главном претресу измењеној или проширеној оптужници (објективни идентитет пресуде и оптужбе), а одредбом става 2. истог члана је прописано да суд није везан за предлоге тужиоца у погледу правне квалификације кривичног дела.

Из цитираних законских одредби произилази да између оптужбе и пресуде мора постојати идентитет и у погледу субјективне и објективне истоветности дела, а евентуалне измене чињеничног описа дела у изреци пресуде морају остати у границама чињеничног основа из оптужбе, тачније у границама оних чињеница и околности на којима се оптужба заснива, док закон не захтева и идентитет у погледу правне оцене дела.

Дакле, прекорачење оптужбе би подразумевало измену чињеничног описа радњи извршења кривичног дела окривљеног, које су описане у оптужном акту и то додавањем веће криминалне активности и воље окривљеног, којима се отежава положај окривљеног у погледу правне оцене дела или кривичне санкције.

Према стању у списима предмета тачни су наводи затхева за заштиту законитости да је Апелациони суд у Београду у изреци пресуде уместо речи: „Компанија Nibens Grupa“ унео речи „Друштво „Nibens Group D.O.O. Београд“.

У конкретном случају, по налажењу Врховног касационог суда, доношењем пресуде Апелационог суда у Београду, није повређен ни субјективни, а ни објективни идентитет оптужбе на штету окривљених, јер су окривљени оглашени кривим за исте радње које су им стављене на терет оптужним актом јавног тужиоца.

Разлика на коју указују браниоци окривљених у погледу имена правног лица, а у оквиру којег су деловали овде окривљени, у различитим својствима, не представља прекорачење оптужбе, јер је чињенични опис у изреци пресуде остао у границама чињеничног основа из оптужбе, односно у границама оних чињеница и околности на којима се оптужба заснива, а из којих произилазе законска обележја продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ.

При томе, измена на коју указују браниоци, није од утицаја на правну квалификацију предметног кривичног дела, нити су окривљени оглашени кривим за већу криминалну активност од оне која им је измењеним оптужним актом стављена на терет. По ставу Врховног касационог суда, Апелациони суд је прецизирањем тачног назива правног лица само чињенични опис кривичног дела ускладио са чињеничним стањем утврђеним у току поступка, јер је према стању у списима односно статусној докуметанцији, уговору о оснивању Друштва за трговину на велико „Nibens Group“ ДОО Београд од 18.11.2005. године и решењу Агенције за привредне регистре БД102119/2005 од 28.12.2005. године, усвојен захтев подносиоца регистрационе пријаве и у регистар привредних субјеката регистровано оснивање привредног субјекта Друштво за вршење услуга „Nibens Group“ ДОО Београд.

Сходно изнетом, наведена измена није извршена на штету окривљених, с обзиром да је суд у пресуди само ускладио чињенични опис са утврђеним чињеничним стањем, крећући се при томе у оквиру оптужног акта тужиоца за организовани криминал.

Како је чињенични опис кривичног дела за које су окривљени правноснажном пресудом оглашени кривим остао у границама оптужног акта, то су неосновани наводи захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених, којима се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП.

**Битна повреда одредаба кривичног поступка
из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП**

Бранилац окривљеног Бранислава Јовановића – адвокат Мирослав Тодоровић у захтеву за заштиту законитости наводи да тужилаштво за организовани криминал није уложило жалбу на „чињенично стање изреке и образложења првобитне првостепене пресуде“, те да претходна оптужница ТОК и претходна првостепена пресуда нису имале у свом саставу „велики колегијум“ из ког разлога, Тужилаштво за организовани криминал, у смислу члана 453. ЗКП није имало право да заступа пред првостепеним судом оптужбу са новим чињеничним основом, због чега су нижестепени судови, прихватајући чињенично нову оптужбу учинили битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Бранислава Јовановића – адвоката Мирослава Тодоровића, Врховни касациони суд оцењује као неосноване, из следећих разлога:

Одредбом члана 453. ЗКП, која предвиђа забрану преиначења на штету окривљеног, прописано је да, ако је изјављена жалба само у корист окривљеног, пресуда се не сме изменити на његову штету у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције.

По налажењу Врховног касационог суда, нижестепени судови нису прекршили забрану преиначења на штету окривљених (*reformatio in peius*) прописану одредбом члана 453. ЗКП, с обзиром да наведене пресуде нису измењене на штету окривљеног, нити у погледу кривичне санкције нити у погледу правне квалификације кривичног дела, а ово из следећих разлога:

Из списка предмета произилази да у овом поступку, није мењана правна квалификација кривичног дела које се окривљеном Браниславу Јовановићу ставља на терет – продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ (односно члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ по претходној нумерацији из Кривичног законика која се примењивала до 28.02.2018. године) нити су у поновном поступку, нова првостепена пресуда, као ни другостепена у погледу кривичне санкције измењене на штету окривљеног Бранислава Јовановића. Наиме, окривљени Бранислав Јовановић је првом првостепеном пресудом К. По1. бр. 70/11 од 25.03.2016. године, која је укинута пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 По1 5/17 од 08.09.2017. године, због извршења продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ осуђен на казну затвора у трајању од 3 године. Новом првостепеном пресудом која се у овом поступку по захтеву за заштиту законитости побија, окривљени Бранислав Јовановић оглашен је кривим због извршења кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 3. у вези става 1. у вези члана 33. и 61. КЗ на казну

затвора у трајању од 2 године, а која казна му је преиначена другостепеном пресудом – Апелационог суда у Београду Кж1-По1 30/19 од 24.12.2021. године и којом је окривљени Бранислав Јовановић осуђен на казну затвора у трајању од 1 године.

При томе, по ставу Врховног касационог суда, а имајући у виду стање у списима предмета, првостепени суд је поступајући по примедбама из укидајуће другостепене одлуке, поступао по налозима из исте, утврђивао чињенично стање на главном претресу након укидања првостепене пресуде Кж1 По1 5/17, након чега је тужилац и уподобио чињенично стање у диспозитиву оптужног акта. Такође, по ставу Врховног касационог суда уподобљавање диспозитива оптужног акта у погледу одређених чињеница – чињеничног стања не може никако представљати забрану преиначења на штету окривљеног, односно повреду закона из члана 453. ЗКП, имајући у виду да се иста односи искључиво на измену правне квалификације и кривичне санкције и то у ситуацији када је жалба изјављена само у корист окривљеног.

Сходно изнетом, неосновани су наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Бранислава Јовановића – адвоката Мирослава Тодоровића којима се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) у вези члана 453. ЗКП.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП

Бранилац окривљеног Мила Ђурашковића и окривљеног Риста Ристића - адвокат Зоран Атељевић и бранилац окривљеног Бора Јелића и окривљеног Дејана Јевтића – адвокат Југослав Тинтор у поднетом захтеву за заштиту законитости указују и да су побијане пресуде донете уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП.

Наводи захтева суштински се односе на то да је Тужилац за организовани криминал променио чињенични опис оптужбе у суштинском смислу, тако што је уместо формалног чланства у органима различитих привредних друштава у систему повезаних правних лица у власништву Мила Ђурашковића, прецизирао оптужницу након 9 година вођења кривичног поступка и окривљенима накнадно ставио на терет чланство у „великом колегијуму“, које до тада није фигурирало као предмет оптужбе. Овом процесном „акробатиком“ окривљени су практично доведени у положај да се 9 година бране од једне оптужбе од које је Тужилац за организовани криминал суштински одустао и да се уместо првобитне оптужбе – кроз наводно право на прецизирање оптужбе конципира потпуно другачија оптужба заснована на чланству у „великом колегијуму“ – неформалном телу које уопште није било предмет доказивања и расправљања у дотадашњем току поступка, а како то наводи бранилац окривљеног Бора Јелића и окривљеног Дејана Јевтића, односно да се у конкретном случају очигледно ради о промени објективног идентитета оптужења где се начин извршења кривичног дела мења тако што се основна – главна радња кривичног дела предузима на потпуно другачији начин и опредмеђује се у узрочно-последичном виду као нови condition sine qua non последица и то кроз доношење одлука на састанцима одговорних лица тзв. „великом колегијуму“ где је тај орган доносио колективне одлуке таквог карактера да се реализацијом тих одлука прибави противправна имовинска корист.

Изнети наводи бранилаца окривљених Мила Ђурашковића, Риста Ристића, Дејана Јевтића и Бора Јелића су неосновани, а ово из следећих разлога:

Из списка предмета произилази да је основном оптужницом Тужиоца за организовани криминал Кт. бр. 10/11 од 03.11.2011. године окривљенима, поред осталих и окривљеном Милу Ђурашковићу, окривљеном Ристу Ристићу, Дејану Јевтићу и Бору Јелићу стављено на терет да су у циљу прибављања имовинске користи Милу Ђурашковићу и предузећима у његовом власништву, коришћењем привредне и пословне структуре привредних друштава, такође у његовом власништву, непосредно или посредно преко других његових предузећа, искоришћавањем положаја одговорних лица, на начин како је то описано у изреци пресуде по одељцима А,Б,В и Г, прибавили противправну имовинску корист окривљеном Милу Ђурашковићу и привредном друштву „Sheer корпорација“ у опредељеним износима. Дакле, оптужницом поднетом на основу одредбе члана 409. став 1. ЗКП Тужилац за организовани криминал је актом Кт. бр. 10/11 од 19.11.2018. године само систематизовао оптужницу од 03.11.2011. године са изменама од 15.04.2013., 06.05.2016. и 09.05.2016. године, међутим, временски период, општи елементи дела, субјективни однос окривљених према извршењу кривичног дела, објективни елементи кривичног дела, као и новчани износи, су описани исто у оба акта тужилаштва. При томе, и у акту тужилаштва Кт. бр. 10/11 од 03.11.2011. године, стоји да су окривљени у циљу прибављања имовинске користи Милу Ђурашковићу и предузећима у његовом власништву „коришћењем привредне и пословне структуре привредних друштава“, а што је актом од 19.11.2018. године под истим бројем само прецизирано додавањем речи „велики колегијум“ а што представља усклађивање и прецизирање начина коришћења организационе структуре привредних друштава у саставу компаније „Nibens Group“ доо Београд.

Имајући у виду напред наведено, односно став Врховног касационог суда, да у конкретном случају није дошло до подизања нове оптужнице, а како то браниоци погрешно закључују, већ само до прецизирања и систематизације оптужнице Кт. бр. 10/11 од 03.11.2011. године, са изменама од 15.04.2013., 06.05.2016. и 09.05.2016. године, то су неосновани наводи захтева за заштиту законитости којима се указује да је у конкретном случају наступила застарелост кривичног гоњења. Одредбом члана 227. став 3. Кривичног законика, а за које су окривљени оглашени кривим правноснажним пресудама које се захтевима за заштиту законитости нападају прописано је да ако вредност прибављања имовинске користи прелази износ од 1.500.000,00 динара учинилац ће се казнити затвором од две до десет година. Имајући у виду наведено, а како је као време извршења кривичног дела окривљенима стављен период од 06.04.2007. године до 31.12.2010. године, то у конкретном случају није наступила застарелост кривичног гоњења у смислу члана 103. став 1. тачка 3) у вези члана 104. став 6. ЗКП.

При томе, Врховни касациони суд се у претходном делу ове пресуде, изјашњавао о постојању свих битних елемената кривичног дела из члана 227. став 3. у вези члана 33. и 61. КЗ за које су окривљени оглашени кривим, и образлагао због чега може доћи до сабирања износа везаних за остварену противправну имовинску корист, и примену члана 61. став 5. КЗ, а све полазећи од чињенице да је у питању имовинскоправно дело. Наиме, није спорно да застарелост кривичног гоњења код продуженог кривичног дела почиње да тече засебно за сваку радњу кривичног дела које улази у састав продуженог кривичног дела почев од прве предузете противправне

радње, али се наведено не односи на кривична дела чије је битно обележје „одређени новчани износ“, када долази до сабирања тих износа, у смислу члана 61. став 5. КЗ.

Имајући у виду све напред наведено, неосновани су и наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Мила Ђурашковића и окривљеног Риста Ристића – адвоката Зорана Атељевића да је наступила апсолутна застарелост кривичног гоњења, за кривично дело из члана 227. став 1. КЗ, с`обзиром на чињеницу да окривљени нису ни оглашени кривим за то кривично дело, већ због извршења кривичног дела из члана 227. став 3. у вези става 1. КЗ.

Захтеви за заштиту законитости бранилаца окривљених Мила Ђурашковића, Риста Ристића, Дејана Јевтића, Бора Јелића и Бранислава Јовановића су у преосталом делу недозвољени и немају законом прописан садржај.

Одредбом члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, прописано је да се захтев за заштиту законитости може поднети ако је правноснажном одлуком или одлуком у поступку који је претходио њеном доношењу повређен закон, а ставом 4. наведеног члана предвиђени су услови под којима окривљени преко свог браниоца може поднети захтев за заштиту законитости, а то је учињено таксативним набрајањем повреда закона које могу бити учињене у поступку пред првостепеним и жалбеним судом – члан 74, члан 438. став 1. тачка 1) и 4) и тачка 7) до 10) и став 2. тачка 1), члан 439. тачка 1) до 3) и члан 441. став 3. и 4. ЗКП.

Повреде закона из члана 439. тачка 1) и тачка 2) и члана 438. став 1. тачка 1) и тачка 9) ЗКП, бранилац окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвокат Зоран Атељевић, додатно образлаже указивањем на повреду закона из члана 440. ЗКП – погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и то наводима ближе одређеним у поднасловима захтева: „застарелост кривичног гоњења (члан 438. став 1. тачка 1) ЗКП“ – изрека под А, „прекорачење оптужбе (члан 438. став 1. тачка 9) ЗКП“ – „оквир и састав“, „повреде кривичног закона (члан 439. тачка 1) и тачка 2) ЗКП“ – изрека под тачком Б/5 – добит, изрека под тачком В – вредност удела – предмета купопродаје „Камен Нибенс“ доо и „изрека под Г“.

Поред изнетог, бранилац окривљених Мила Ђурашковића и Риста Ристића – адвокат Зоран Атељевић, приликом образлагања ових повреда закона указује на неразумљивост изреке другостепене пресуде, полемишући и са разлозима из образложења побијане пресуде Апелационог суда у Београду, што представља битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 11) и став 2. тачка 2) ЗКП. Такође, исти бранилац нумерише и образлаже и повреду закона из члана 16. став 2. ЗКП.

Образлажући повреде закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, у преосталом делу, бранилац окривљеног Бранислава Јовановића – адвокат Мирослав Тодоровић, у суштини оспорава правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања и указује на повреду закона из члана 440. ЗКП, изношењем сопствених чињеничних закључака на којима заснива став да дело за које је окривљени оглашен кривим није кривично дело, односно да се у радњама окривљеног стичу законска обележја кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. КЗ или кривичног дела неосновано добијање и коришћење кредита и других погодности из члана 209. КЗ.

Осталим наводима захтева за заштиту законитости, бранилац окривљеног Бранислава Јовановића, такође, указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање у правноснажној пресуди, односно на повреду закона из члана 440. ЗКП, износећи своју верзију догађаја и своје чињеничне закључке, другачије од оних утврђених у побијаним пресудама, а везано за пословање, организацију рада, управљање имовином и финансијским средствима у Друштву „Nibens group“ доо Београд и својство одговорног лица окривљеног Бранислава Јовановића.

Бранилац окривљеног Бора Јелића и окривљеног Дејана Јевтића – адвокат Југослав Тинтор, у преосталом делу образложења захтева, указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП, полемичући са ставовима и закључцима суда изнетим у побијаним пресудама, у погледу чињеница: ко је и које радње предузимао и на који начин, а како је то ближе прецизирано у тачкама опредељеним под редним бројевима од 1 до 21. Такође, на повреду закона из члана 440. ЗКП, овај бранилац указује и наводима да нема противправности, јер тужилаштво у овом поступку није доказивало противправност сваке предузете радње понаособ, указује које све чињенице је суд пропустио да утврди и оцени, а везано за кредитна задужења, ...

Поред изнетог, овај бранилац у захтевима за заштиту законитости нумерише и образлаже и повреду закона из члана 16. и члана 462. ЗКП.

Међутим, чињенично стање утврђено у правноснажној пресуди, односно повреда закона из члана 440. ЗКП, као и повреду закона из члана 16., 462. 438. став 1. тачка 11) и став 2. тачка 2) ЗКП, сходно одредбама члана 485. ЗКП, нису предмет разматрања од стране Врховног касационог суда у поступку по захтеву за заштиту законитости, дакле, нису дозвољени разлози, у смислу одредбе члана 485. став 4. ЗКП, за подношење овог ванредног правног лека од стране окривљеног преко браниоца, због чега је Врховни касациони суд, захтеве за заштиту законитости бранилаца окривљених, у напред наведеном делу оценио као недозвољене.

Бранилац окривљеног Риста Ристића – адвокат Зоран Атељевић и бранилац окривљеног Бранислава Јовановића – адвокат Мирослав Тодоровић у поднетим захтевима за заштиту законитости нумеришу повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, а бранилац окривљеног Бранислава Јовановића – адвокат Мирослав Тодоровић и повреду закона из члана 439. тачка 3) , члана 438. став 1. тачка 8) и члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, а које су законом дозвољени разлози за подношење захтева за заштиту законитости окривљеном, преко браниоца, али наводи означених захтева не садрже уопште објашњење, у чему се конкретно те повреде састоје.

Бранилац окривљеног Бора Јелића и окривљеног Дејана Јевтића – адвокат Југослав Тинтор, такође, нумерише повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, али у вези са том повредом само наводи да су судије Милимир Лукић и Бојана Пауновић морале бити изузете у овом поступку, с тим што не означава одлуке у чијем доношењу су учествовале наведене судије.

Сходно изнетом, захтеви за заштиту законитости означени у претходним пасусима, у делу који се односи на наведене повреде закона, немају законом прописан садржај, у смислу одредбе члана 484. ЗКП, која налаже обавезу навођења разлога за подношење захтева за заштиту законитости, а што у случају подношења захтева за

заштиту законитости због повреде закона члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, подразумева одређење повреде, због које се захтев подноси, као и образложење у чему се та повреда конкретно састоји.

Врховни касациони суд, према изричитој одредби члана 489. став 1. ЗКП, испитује правноснажну одлуку или поступак који је претходио њеном доношењу у оквиру разлога (члан 485. став 1. ЗКП), дела и правца побијања који су истакнути у захтеву и није овлашћен да по службеној дужности оцењује коју конкретно повреду закона или други разлог, је бранилац имао у виду приликом подношења захтева.

Такође, у захтевима за заштиту законитости браниоца окривљеног Мила Ђурашковића - адвоката Зорана Атељевића и браниоца окривљених Бора Јелића и Дејана Јевтића – адвоката Југослава Тинтора, истиче се да је окривљенима повређен принцип једнакости оружја који представља једно од имплицитних права у оквиру члана 6. Конвенције (адвокат Југослав Тинтор), односно да је дошло до повреде члана 36. став 1. Устава РС, којим се јемчи једнака заштита права пред судовима, те да је у питању принцип правне сигурности који представља један од основних аспеката владавине права (бранилац окривљеног Мила Ђурашковића – адвокат Зоран Атељевић).

Одредбом члана 484. ЗКП, поред осталог, прописано је да се у захтеву за заштиту законитости, у случају из члана 485. став 1. тачка 2) и 3) ЗКП мора доставити одлука Уставног суда или Европског суда за људска права.

Како уз захтеве наведени браниоци окривљених нису доставили одлуку Уставног суда или Европског суда за људска права, којом је утврђено да је окривљеном или другом учеснику у поступку повређено или ускраћено људско право или слобода које је зајемчено Уставом или Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и додатним протоколима, то захтеви за заштиту законитости, ни у овом делу немају законом прописан садржај, у смислу цитиране одредбе члана 484. ЗКП.

Бранилац окривљеног Бора Јелића и окривљеног Дејана Јевтића – адвокат Југослав Тинтор, повреду закона из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП додатно образлаже и наводима да је пресудом прекорачена оптужба јавног тужиоца тиме што је суд, уместо предмета оптужбе – „давања зајмова у намери да се не врате“, оцену доказа свео „на узимање кредита“, иако за то није било потребе. Изнете наводе, Врховни касациони суд није ценио, имајући у виду да овим делом захтева бранилац указује на разлику између чињеничног описа радње извршења кривичног дела за које је окривљени оглашен кривим у изреци пресуде и образложења другостепене пресуде, а не да постоји прекорачење оптужбе у смислу повреде идентитета оптужбе, односно чињеничног описа радње извршења дела у оквиру диспозитива оптужног акта и саме изреке пресуде, у смислу члана 420. став 1. ЗКП.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредби члана 491. ЗКП и члана 487. став 1. тачка 2) у вези члана 485. став 4. ЗКП и члана 487. став 1. тачка 3) у вези члана 484. одлучио као у изреци пресуде.

Записничар-саветник
Весна Веселиновић, с.р.

Председник већа-судија
Бата Цветковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић